

Niebieska Karta

Gdy istnieje podejrzenie, że w danej rodzinie dochodzi do aktów przemocy domowej, Państwo nie może pozostawać bierne. By przeciwdziałać tym aktom, a także osobom stosującym przemoc i zapewnić bezpieczeństwo osobom pokrzywdzonym, Komenda Główna Policji i Komenda Stołeczna Policji, przy współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowały tzw. „Niebieską Kartę”.

Niebieska Karta to ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w przypadku gdy do dojdzie do podejrzeń przemocy w danej rodzinie. Procedura ta działa już od 2011 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów.

Jako przemoc w rodzinie określa się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Ofiarą przemocy w rodzinie mogą stać się wszyscy jej członkowie – małżonek, dzieci, partnerzy, osoby starsze, czy niepełnosprawne. Przemoc w rodzinie to nie tylko przemoc fizyczna, taka jak bicie, kopanie, policzkowanie, duszenie, czy przypalanie. Może to być również przemoc psychiczna, objawiająca się np. szydzeniem, wyśmiewaniem, kontrolowaniem i ograniczaniem kontaktu z bliskimi osobami, ale też przemoc seksualna, którą może być wymuszanie pożycia seksualnego, czy wymuszanie konkretnych praktyk seksualnych.

Procedura Niebieskiej Karty rozpoczyna się przez wypełnienie formularza o symbolu A, co powinno nastąpić w obecności osoby prawdopodobnie dotkniętej przemocą domową. Jeśli tą osobą jest dziecko, to czynności przeprowadza się w obecności jego rodzica/opiekuna. W sytuacji, kiedy to właśnie rodzic/opiekun jest podejrzany o stosowanie przemocy, to w obecności pełnoletniej osoby najbliższej czyli np. dziadków, a w miarę możliwości także w obecności psychologa. Kartę wypełnia przedstawiciel konkretnej służby, który w toku jej wykonywania powźmie podejrzenie, że stosowana jest w danej rodzinie przemoc domowa. Będzie to policjant, pracownik socjalny, lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, nauczyciel lub przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Co ważne, wszczęcie procedury Niebieskiej Karty nie wymaga zgody osoby doświadczającej przemocy w rodzinie. Osobie dotkniętej przemocą pozostawia się formularz o symbolu B, stanowiący tzw. pouczenie, które wyjaśnia jakie działania będą podjęte w jej sprawie, gdzie może się zwrócić o pomoc oraz jak będzie wyglądać dalsza procedura.

Wypełniony formularz o symbolu A niezwłocznie, ale nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury, przekazuje się przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego, który następnie analizuje sytuację rodziny. Wszczyna się tym samym procedurę ochronną. Na posiedzenie zespołu zaprasza się osobę dotkniętą przemocą i wypełnia się formularz o symbolu C, czyli indywidualny plan pomocy. Co ważne, osoba dotknięta przemocą ma w tym swój udział, chyba że jest to dziecko. Jeśli dana osoba nie przyjdzie, to nie wstrzymuje to prac zespołu. W dalszym etapie wypełniany jest formularz o symbolu D z udziałem osoby, wobec której istnieje podejrzenie stosowania przemocy.

Brzmi to bardzo formalistycznie, ale opracowany plan indywidualnej pomocy jest następnie wdrażany. Zespół interdyscyplinarny ma za zadanie działać czynnie, tj. chociażby motywować do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, przeprowadzania rozmów pod kątem stosowania używek, czy pod kątem konsekwencji popełnianych czynów.

Procedura Niebieskiej Karty zakończy się w przypadku, gdy rozstrzygnie się o braku zasadności podejmowanych działań, przemoc w rodzinie ustanie, istnieje ku temu uzasadnione podejrzenie lub indywidualny plan pomocy zostanie zrealizowany.

Niebieska Karta zawsze warta jest założenia. Wszyscy członkowie rodziny mogą wtedy liczyć na pomoc psychologiczną, wobec sprawcy przemocy podjęte są konkretne działania, a odpowiednie służby będą monitorowały sytuację w rodzinie. Niebieska Karta może być też pomocna w procesie rozwodowym przeciwko przemocowemu małżonkowi, jako dowód na występowanie przemocy w rodzinie. Pomoże to w orzeczeniu rozwodu z winy sprawcy przemocy.

Podstawa prawna:

- Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z późniejszymi zmianami (Dz.U. 2021 r. poz. 1249),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. nr 209, poz. 1245).

Artykuł powstał w ramach realizowanego przez Stowarzyszenie CIVIS SUM zadania publicznego pt.: „Prowadzenie punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz realizacja zadań z zakresu edukacji prawnej na terenie powiatu gorzowskiego w 2023 r.” finansowanego ze środków przekazanych przez Powiat Gorzowski.